

Buurtweg 138

Adres	Buurtweg 138
Plaats	Wassenaar
Naam object	N.V.T.
Kadaster	E 1906; E 1907
Typologie	dienstwoning
Complex	nee
Beschermd gezicht ja	

Dubbele dienstwoning binnen het (voormalige) landgoed Duindigt. De bescherming strekt zich uit tot de voor- en zijgevels en de kap. De aanbouwen en de dakkapellen aan de achterzijde zijn van ondergeschikt belang.

Inleiding

De (dubbele) DIENSTWONING, in 1905 ontworpen door de Wassenaarse architect G.J. van der Mark (1866–1946), met kenmerken van de neorenaissance en de chaletstijl. De dienstwoning behoorde oorspronkelijk tot de aanleg van het landgoed Duindigt en draagt nog steeds de blauw-oranje kleuren in de zandlopermotieven van de luiken. Opdrachtgever tot de bouw was W. Jochems, toenmalig eigenaar van het landgoed. De parkaanleg is in dit deel van het landgoed verstoord – al door de laat negentiende-eeuwse voorloper van de renbaan op de plaats van het huidige golfterrein – maar het groene karakter is gebleven.

Omdat het hoofdhuis van Duindigt en andere historische bijgebouwen in de Tweede Wereldoorlog zijn verwoest, behoort de dienstwoning tot de oudere en zeldzame overblijfselen van de landgoedbebouwing. Andere dienstwoningen in de directe omgeving zijn te vinden aan de Waalsdorperlaan. Deze zijn jonger dan de woning aan de Buurtweg.

De architect van de dienstwoning G.J. van der Mark was een plaatselijke aannemer, dat wil zeggen bouwkundige, metselaar en timmerman. Van der Mark verbouwde veel boerderijen (onder andere voor Duivenvoorde), maar ook verbouwde hij in 1915 voor de eerste maal een boerderij tot woonhuis. De dienstwoning aan de Buurtweg behoort tot zijn vroege werk.

Kort na de bouw werd het pand in de lengte uitgebreid met één vensteras, ten behoeve van een splitsing in twee afzonderlijke woningen, in dezelfde stijl uitgevoerd. Minder passend zijn de meer recente aanbouwen aan de achterzijde, die de heldere plattegrond doorbreken. Ondanks de uitbreiding en de verstoring aan de achterzijde is het karakter van kleinschalige (dubbele) dienstwoning behouden gebleven.

Opvallend is het dat de verbouwingstekening, waarbij de splitsing zijn beslag kreeg, op enkele punten afwijkt. Zo is boven de entree een enkel breed venster aangegeven – aan de segmentboog te zien uit de bouwtijd – terwijl op de tekening van de bestaande toestand twee smalle vensters zijn ingetekend.

Stedenbouwkundige context

Van het landgoed is het gedeelte ten oosten van de gelijknamige renbaan nog te karakteriseren als park, terwijl het westelijk deel, waar ook de dienstwoningen zijn gevestigd andere groenfuncties (vrije tijd) herbergt. Het pand is gelegen aan de Buurtweg, een historische verbindingroute over de strandwal tussen twee buurten, welke het landgoed doorkruist. De Buurtweg markeert tevens de grens tussen de meer bosrijke zandgronden en de voormalige poldergronden. Het reliëf van de golfbaan is daarmee feitelijk onnatuurlijk. De overgang van bos naar weiland is binnen de kleine ruimte van de tuin van de woning waarneembaar in de leilindes en de overige sporadische boombeplanting. De situering, vrij gelegen in het groen aan de bocht van een historisch pad maakt de stedenbouwkundige context tot een bijzondere.

Het pand heeft de (verlengde) kap in langs richting, de ontsluiting aan de straatzijde.

Hoofdropzet en constructie

Het deels onder kelderde pand is over één bouwlaag opgetrokken onder een zadeldak. De oorspronkelijke symmetrie bestond uit vijf vensterassen, de middelste met de entree, onder een puntgevel, de steekkap voorzien van een zadeldak. Aan weerszijden van de dakkapel was, tussen de flankerende vensters, een kleine dakkapel geplaatst. Aan weerszijden van de entree zijn spaarvelden, binnen de symmetrische compositie. Bij de uitbreiding is ter rechter zijde een vensteras toegevoegd, ten behoeve van een aangebouwde kamer, voorzien van een tweede rookkanaal, een tweede zoldertrap een tweede kelder en een tweede wc. De aanbouw wijst op een splitsing in twee zelfstandige wooneenheden.

Behalve de aanbouwen aan de achterzijde, zijn ook in het dakschild aan de achterzijde kap in de naoorlogse periode niet-passende dakkapellen gerealiseerd.

Architectonische uitwerking

De fijn gevoegde gevels zijn opgemetseld in een rode baksteen in kruisverband met gele bakstenen als decoratieve accenten. De gepleisterde plint is zwart geschilderd. De accenten bestaan uit sierbanden op dorpelhoogte, sluit- en aanzetstenen in de hanenkammen en sierblokjes in de segmentbogen boven de ramen en de spaarvelden. Ook het fries is in de muizentandlijst en in de kruisvormen in deze steen uitgevoerd. De rozetankers zijn regelmatig geplaatst, maar doorbreken het decoratieve ritme. De originele paneeluur is door het bovenlicht met de dorpel op dezelfde hoogte gebracht als de eveneens oorspronkelijke vier zesruits schuiframen, waarvan de panelen van het rechter deel in de kleuren van Duindigt zijn geschilderd en het linker deel in rood-wit. De houten bakgoot op klossen heeft de aanzet op de tandlijst. Het venster in de geveltop boven de entree bevat zesruits openslaande ramen. De sierbanden in gele steen zijn hier teruggebracht tot meer eenvoudige hoekblokjes. De windveren zijn voorzien van decoratief gesneden makelaars. In de met gesmoorde bouletpannen gedekte kap zijn op

regelmatige afstand twee kleine dakkapellen geplaatst, voorzien van een gezaagde betimmering in de top, onder kleine steekkappen. Ook hier zijn de windveren decoratief bewerkt.

De toegevoegde noordelijke zijgevel heeft een venster als in de voorgevel op de begane grond en een venster in de geveltop (de beide vensters niet boven elkaar). De detaillering is hetzelfde als in de voorgevel, maar de sierbanden ontbreken geheel. Het zolderraam ontbeert een roeden verdeling en de windveren zijn sober van uitvoering. De achtergevel is grotendeels aan het oog onttrokken door de diverse naoorlogse aanbouwen. De andere zijgevel is geheel wit gepleisterd en heeft op de begane grond een later toegevoegd venster (1964) en een venster in de geveltop. Ook de windveren aan deze kant zijn sober van uitvoering.

Hekwerk

Nummer voormalig nr.136 heeft een (vernieuwd) houten spijlenhek naar het achtererf.

Redengevende omschrijving

De dienstwoning is lokaal van algemeen belang vanwege:

- cultuurhistorische waarde als tastbare herinnering aan het landgoed Duindigt en daarmee exemplarisch voor de oorspronkelijke bebouwing binnen het beschermde dorpsgezicht van de landgoederenzone;
- cultuurhistorische waarde als karakteristiek voorbeeld van een dubbele dienstwoning in neorenaissancestijl met kenmerken van de chaletstijl uit het begin van de twintigste eeuw;
- architectuurhistorische waarde vanwege de karakteristieke detaillering;
- architectuurhistorische waarde vanwege de plaats in het oeuvre van de belangrijke Wassenaaarse architect G.J. van der Mark;
- typologische waarde als voorbeeld van een dubbele dienstwoning, behorend bij het landgoed Duindigt uit het begin van de 20ste eeuw;
- stedenbouwkundige waarde door de beeldbepalende ligging aan de kromming van de Buurtweg op de overgang van de bosrijke omgeving naar de voormalige polder; □ Het pand is goeddeels gaaf in hoofdvorm en in detaillering;

Literatuur

Gemeente Wassenaar (Robert van Lit, Carla Scheffer, TasT), Jong Monumentaal Wassenaar, Wassenaar 2002.

Monumenten Inventarisatie Project Zuid Holland.